

اقسام ربا و شرایط آن

اقسام ربا

۱. ربای قرضی: بحث ربای قرضی، در بحث قرض خواهد آمد.
۲. ربای معامله ای: معامله ای که شرایط ذیل در آن باشد، ربوی است.

شرایط ربای معامله ای

۱. عرفاً یک جنس در مقابل چیزی از همان جنس معامله شود.
۲. جنس مورد نظر، وزن کردنی یا پیمانه کردنی باشد. به خلاف آنچه با مشاهده یا شمردن فروخته می شود.
۳. جنس فروخته شده کمتر یا بیشتر از عوض آن باشد.

توضیحاتی در مورد هم جنس بودن عوضین

۱. گندم و جو از یک جنس است. بنابراین فروش صد کیلو گندم در عوض پنجاه کیلو جو، ربا و حرام است. اما در باب زکات، این دو از یک جنس نیست تا نصاب یکی با دیگری تکمیل شود.
۲. هر اصلی با آن چیزی که از آن به دست می آید، از یک جنس محسوب می شود؛ مانند کنجد و روغن آن، شیر و پنیر یا دوغ، خرما یا انگور و سرکه آن، و همچنین دو چیزی که از یک اصل به دست می آید، یک جنس محسوب می شود؛ مانند پنیر و کشک.
۳. شیر گاو و شیر گوسفند از یک جنس نیست؛ چون از دو نوع حیوان گرفته می شود. همچنین گوشت گوسفند با گوشت گاو از دو جنس است. لذا می توان دو کیلو گوشت گاو یا شیر آن را در عوض یک کیلو گوشت یا شیر گوسفند خریداری کرد.
۴. در صورتی که اصل از چیزهای وزن کردنی یا پیمانه کردنی باشد، ولی چیزی که از آن به دست آمده شمردنی باشد یا به عکس، تفاضل یکی بر دیگری جایز است؛ مثلاً فروش یک کیلو پنبه یا کتان در عوض دو پیراهن.

جدول مثال های معامله ربوی

ردیف

جنس

فروخته شده

جنس

در مقابل آن

نحوه اندازه گیری

توضیحات

۱

پرتقال اعلا

همان پرتقال، اما کمی خراب

وزنی

۲

طلای ساخته

طلای نساخته

وزنی

۳

برنج مرغوب

برنج نامرغوب

وزنی

۴

پنیر

وزنی

هر دو از شیر گرفته شده

۵

میوه رسیده

میوه نارس

وزنی